

ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΟΥΤΣΕΛΙΟΥ

Τάξη: Α΄

**ΘΕΜΑ: «Οι ξένοι στην Οδύσσεια και η οδύσσεια των ξένων
στη σύγχρονη Ελλάδα»**

Σχολικό έτος 2003-2004

Α΄ ΦΑΣΗ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ	
1	<p>Επιλογή θέματος</p> <p>«Οι ξένοι στην Οδύσσεια και η οδύσσεια των ξένων στη σύγχρονη Ελλάδα» επιλογή από κοινού: μαθητές - εκπαιδευτικός/καθοδηγητής [Αφόρμηση: Οδύσσεια α, στ. 120-356 δρώμενο για τη βίωση της «ξενίας» και του εθιμοτυπικού της. <u>Ερώτηση μαθήτριας:</u> - «Τον βάζει στο σπίτι του χωρίς να τον ξέρει;» <u>Συζήτηση:</u> προσπάθεια για μια πρώτη διαχρονική προσέγγιση του θέματος των μετακινήσεων/μεταναστεύσεων σε αδρές γραμμές, των αιτίων και της σύγχρονης κατάστασης.]</p>
2	<p>Προσδιορισμός διαθεματικών πτυχών</p> <p><u>Ενημέρωση Συλλόγου - Συνεδρίαση</u> <u>Εισηγητής:</u> θέμα, στόχοι, διαθεματικές πτυχές <u>Σύλλογος:</u> συζήτηση - προτάσεις: θέμα / ηλικία, διαφέροντα διαθεματικότητα / ύλη μαθημάτων Α΄ Γυμνασίου εμπλεκόμενοι</p>
3	<p>Προσδιορισμός εμπλεκόμενων</p> <p><u>Απόφαση:</u> Συγκρότηση Εκπαιδευτικής Ομάδας</p>
4	<p>Σχεδιασμός δραστηριοτήτων</p> <p>[δραστηριότητες με βάση τη διαθεματικότητα]</p>

Νάσα Αυγερινή, φιλόλογος, Διευθύντρια του Γυμνασίου Κουτσελιού

Στόχοι:

- να ερευνήσουν οι μαθητές το θέμα των μετακινήσεων/μεταναστεύσεων των λαών και ειδικότερα των Ελλήνων, τα αίτια, τις συνθήκες παραμονής στις χώρες υποδοχής, τα προβλήματά τους.
- να κατανοήσουν ότι οι προσδιορισμοί «φυλή», «έθνος» και τα στερεότυπα που τις ακολουθούν είναι κατασκευές κοινωνικές και όχι βιολογικές/φυσικές.
- να ερευνήσουν τα αίτια που ανέτρεψαν την παράδοση της «ξενίας» στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία.
- να γνωρίσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

- να προβληματιστούν για τη συμπεριφορά των σύγχρονων Ελλήνων απέναντι στους ξένους.
- να προτείνουν λύσεις για την αρμονική συμβίωση των ανθρώπων στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες.
- να αποβάλουν ρατσιστικές ιδέες και στάσεις και να υιοθετήσουν ουμανιστικά ιδανικά και συμπεριφορά.

Υπεύθυνη Προγράμματος: Νάστα Αυγερινή, [ΠΕ02]

Εκπαιδευτική Ομάδα: Γεωργούλας Κων/νος, [ΠΕ03], Γκαρτζώνη Μαριάννα, [ΠΕ05],
Καλαθά Ελένη, [ΠΕ06], Βούλγαρης Παναγιώτης, [ΠΕ08],
Καργατζής Αναστάσιος [ΠΕ20]

Διαθεματικότητα με βάση το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Α΄ Γυμνασίου	
Μαθήματα	Περιεχόμενο
Αρχαία Ελλην. Γραμμ. από μτφρ	Οδύσσεια: - φιλοξενία - κανόνες και παρεκκλίσεις - το ήθος των παρεκκλινόντων - το αξιακό τους σύστημα
Γλώσσα Αρχαία Νέα	όροι: ξένος, Ξένιος, ξενία, ξηνηλασία, ξενοφοβία μετανάστευση - παλιννόστηση στερεότυπα - προκατάληψη - ρατσισμός ανθρώπινα δικαιώματα
Ιστορία	μετακινήσεις - α΄ & β΄ αποικισμός - αίτια - οργάνωση από μητρό- πολη - σύγκριση Αθήνας (ανοιχτή κοινωνία) και Σπάρτης (ξενο- φοβική) - σύγκριση δικαιωμάτων Αθηναίων πολιτών και μετοίκων
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας	<u>Ενότητα:</u> Η αποδημία «Αλησιμονώ και χαίρομαι», «Ο γυρισμός του ξενιτεμένου» (Δ.Τ.), «Ο ξενιτεμένος», Ζ. Παπαντωνίου, Κινέζικο ποίημα του 8ου π.Χ. αι. <u>Ενότητα:</u> Η αγάπη για τους συνανθρώπους μας «Ο μικρός Σουκρής», Μ. Λουντέμη <u>Ενότητα:</u> Η θρησκευτική πίστη «Το βλογημένο μαντρί», Φ. Κόντογλου <u>Απόφαση:</u> - Να συγχρονιστεί η διδασκαλία των κειμένων με το πρόγραμμα - Στο «Το βλογημένο μαντρί» να γίνει διδακτική παρέμβαση α- πό φιλόλογο και θεολόγο
Βιολογία	φυλή-έθνος: κοινωνικές κατασκευές και όχι βιολογικές/φυσικές
Πληροφορική	Διαδίκτυο - πληροφορίες, στατιστικά στοιχεία
Γεωγραφία	Τα μεταναστευτικά ρεύματα των Ελλήνων στη νεότερη και σύγχρονη ιστορία
Μαθηματικά	Γραφικές παραστάσεις

Συμπεράσματα - Κριτήρια επιλογής θέματος:

- Η ύλη των μαθημάτων της Α΄ Γ/σιου δεν επαρκεί για να προσεγγίσουν οι μαθητές ολιστικά, διαθεματικά, το θέμα.
- Ένα φλέγον θέμα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας δεν έχει τη θέση του στο αναλυτικό πρόγραμμα.

Προτάσεις:

- Αντί των Κ.Ν.Α. να χρησιμοποιηθούν κείμενα από το βιβλίο του Γ. Μαντζουράνη «Όπου κι αν είμαι ξένος» [Οι ιστορίες των γκασταρμπάιτερ], εκδ. Καστανιώτη.
- Να δοθεί φωτοτυπημένο υλικό για την εξωτερική μετανάστευση των Νεοελλήνων (βιβλ. «Προβλήματα της κοινωνίας και του ατόμου» Γ΄ Ε.Π.Α.).
- Ερωτηματολόγια προς τους καθηγητές/τριες που δίδαξαν σε σχολεία της Γερμανίας και προς γονείς και συγγενείς που υπήρξαν μετανάστες και έχουν παλινοοστήσει.
- Συνεργασία με φορείς: Ε.Κ.Υ.Θ.Κ.Α. [Κέντρο Έρευνας Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού - Τομέας Εκπαίδευσης].

Β΄ ΦΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ -ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ	
1	<p>Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος από τους μαθητές, διαπραγμάτευση-συμφωνία με τους μαθητές</p> <p>Η εκπ/κή ομάδα συζητά με το τμήμα για τη δυνατότητα υλοποίησης του προγράμματος και συνάπτεται «συμβόλαιο»:</p> <ul style="list-style-type: none"> - υπευθυνότητα / εργασίες / χρονοδιαγράμματα - σεβασμός στη διαφορετική άποψη
2	<p>Προσδιορισμός δραστηριοτήτων</p> <p>«ομπρέλα»</p>
3	<p>Οργάνωση ομάδων εργασίας</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους / ποικιλότητα - Εναλλασσόμενες, όχι σταθερές
4	<p>Προσδιορισμός εργασιών</p> <p>Οι δραστηριότητες διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τα διαφέροντα των παιδιών, χωρίς πίεση [τροποποίηση αρχικού σχεδιασμού]</p>
5	<p>Διαμόρφωση εκπαιδευτικών παραδοτέων</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έντυπο
6	<p>Διάχυση αποτελεσμάτων</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ημερίδα, Δρώμενο

Δραστηριότητες - πορεία σχεδίων εργασίας:

1η δραστηριότητα: «Οι ξένοι στην Οδύσσεια»

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες σε ομάδες μοιράζονται και αποδελτιώνουν τις ραφωδίες της Οδύσσειας γ, δ, ζ, κ, ν, π, ρ, σ.
- Ερευνούν το εθιμοτυπικό της φιλοξενίας, το ήθος των παρεκκλινόντων και το αξιακό τους σύστημα.
- Οι υπεύθυνοι των ομάδων ανακοινώνουν τα συμπεράσματά τους.
- Ακολουθεί συζήτηση.
- Οι υπεύθυνοι των ομάδων γράφουν σε πίνακα τα συμπεράσματα κάθε ομάδας, τα φωτοτυπούν και τα μοιράζουν σε κάθε μαθητή και μαθήτρια για να τα μελετήσουν το Σαββατοκύριακο, ώστε την επόμενη βδομάδα να γίνει η σύνθεση της δραστηριότητας.
- Δύο μαθήτριες αναλαμβάνουν να διαβάσουν από τα βιβλία «Ο κόσμος του Οδυσσέα» του Finley και «η Ζωή στην εποχή του Ομήρου» του Αι. Μιρώ τα αποσπάσματα που αναφέρονται στη φιλοξενία και να τα παρουσιάσουν στην τάξη.
- Στην επόμενη συνάντηση γίνεται η σύνθεση της δραστηριότητας.

Χρόνος: 6 ώρες, 4 το α' μέρος και 2 το β' μέρος.

2η δραστηριότητα: «Ορολογία»

ξένος, Ξένιος, ξενία, ξενηλασία, ξеноφοβία - μετανάστευση - παλιννόστηση
στερεότυπα - προκατάληψη - ρατσισμός - ανθρώπινα δικαιώματα

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες σε ομάδες στη βιβλιοθήκη ψάχνουν τις έννοιες σε λεξικά, φωτοτυπούν λήμματα τις παρουσιάζουν.
- Αναλαμβάνουν να δημιουργήσουν ένα λεξικό και να ψάξουν να βρουν αντίστοιχες αγγλικές και γαλλικές λέξεις με τη βοήθεια των καθηγητριών ΠΕ 05, ΠΕ06.
- Για να ασκηθούν στις έννοιες προτείνουμε να δημιουργήσουν σταυρόλεξα.
- Στο εργαστήριο της πληροφορικής μαθαίνουν να δημιουργούν πίνακες.
- Γράφουν στον Η/Υ τα σταυρόλεξά τους, με τη βοήθεια του καθηγητή πληροφορικής, [ΠΕ20].
- Αναρτούν τα σταυρόλεξά τους στον Πίνακα του Προγράμματος και καλούν τους μαθητές και μαθήτριες των άλλων τάξεων να τα λύσουν.

Χρόνος: 1 δίωρο το κάθε μέρος.

3η δραστηριότητα: «Μετακινήσεις - Μεταναστεύσεις»

- Μοιράζουμε φύλλα εργασίας με στατιστικούς πίνακες των μεταναστεύσεων στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία.
- Με τη βοήθεια του καθηγητή Μαθηματικών μαθαίνουν να φτιάχνουν και δημιουργούν γραφικές παραστάσεις, που αποτυπώνουν το χρόνο αιχμής και τον αριθμό των μεταναστών.

Χρόνος: 1 ώρα.

4η δραστηριότητα: Γ. Μαντζουράνη, «Όπου κι αν είμαι ξένος»

- Μοιράζουμε στις ομάδες φωτοτυπίες με κείμενα, ένα σε κάθε μαθητή και μαθήτριά και ζητάμε να επισημάνουν με πλαγιότιτλους τα αίτια της μετανάστευσης, τις συνθήκες εργασίας και κατοικίας, τις σχέσεις με τους ντόπιους και τους άλλους μετανάστες, τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι ίδιοι και οι οικογένειές τους κατά την περίοδο της μετανάστευσης και κατά την παλιννόστηση, το πώς βλέπουν τους ξένους μετανάστες στην Ελλάδα.
- Στη συνέχεια οι μαθητές και οι μαθήτρίες κάθε ομάδας ανταλλάσσουν τα κείμενα, ώστε να δημιουργήσουν μια πιο ολοκληρωμένη άποψη.
- Κάθε ομάδα παρουσιάζει στην τάξη τις πληροφορίες που συγκέντρωσε και ακολουθεί συζήτηση.
- Προτείνουμε να βρούμε περισσότερες πληροφορίες μέσα από συνεντεύξεις με ερωτηματολόγια προς τους καθηγητές και καθηγήτριες, που είχαν εργαστεί στη Γερμανία και προς τους γνωστούς και συγγενείς τους. Μαθητές και μαθήτρίες ενθουσιάζονται και εμπλέκονται στη δημιουργία του ερωτηματολογίου.
- Ορίζουμε προθεσμία μιας βδομάδας για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Χρόνος: 1 δίωρο.

5η δραστηριότητα: «Συμπεράσματα ερωτηματολογίων»

- Οι μαθητές και οι μαθήτρίες που έχουν πάρει συνεντεύξεις διαβάζουν τις απαντήσεις σε κάθε ερώτηση παράλληλα και τις συγκρίνουν.
- Οι υπόλοιποι με τη βοήθεια της υπεύθυνης καθηγήτριας γράφουν τα συμπεράσματα, στα οποία καταλήγει το τμήμα.

- Συμφωνούμε, με βάση το κείμενο του Γ. Μαντζουράνη και τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων, να δημιουργήσουμε ένα σύντομο δράμενο, που να παρουσιαστεί στο σχολείο κατά την παρουσίαση του προγράμματος.

Χρόνος: 1 δίωρο.

6η δραστηριότητα: «Δράμενο»

- Η τάξη αναστοχάζεται τις μέχρι τώρα εμπειρίες, συζητά. Ρίχνουμε την ιδέα για ένα μικρό θεατρικό με βάση το «Όπου κι αν είμαι ξένος» και τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων. Τα παιδιά ενθουσιάζονται. Προτείνουμε ένα κείμενο και ζητάμε να υποδυθούν ρόλους. Τα παιδιά προτείνουν και άλλα κείμενα.
- Σε ένα επόμενο δίωρο γράφουμε το σενάριο. Μια ομάδα παιδιών έχει ψάξει τραγούδια της εποχής στο βιβλίο της Ρ. Μπρισίμι-Μαράκη «Ένας αιώνας Ελλάδα» και με τον κ. Π. Βούλγαρη, το μουσικό του σχολείου μας, φροντίζουν τη μουσική επένδυση.

Συνολικός χρόνος: 2 δίωρα.

7η δραστηριότητα: «Ανθρώπινα Δικαιώματα»

- Για τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουμε ήδη συζητήσει με τα παιδιά, για μια όμως πιο συστηματική προσέγγιση προτείνουμε να προσκαλέσουμε την εκπρόσωπο της Διεθνούς Αμνηστίας και του Ε.Κ.Υ.Θ.Κ.Α., κ. Ε. Τσακίρη, σε μια συνέντευξη.
- Προετοιμάζουμε τη συνέντευξη καλώντας τους μαθητές και μαθήτριες να αναστοχαστούν όσα ήδη έμαθαν και τους ενθαρρύνουμε να διατυπώσουν ερωτήσεις γραπτές.
- Παρεμβαίνουμε ως προς τη διατύπωση. Τους εξηγούμε ότι πρέπει να ακούσουν προσεκτικά, ώστε να διατυπώσουν και άλλες ερωτήσεις με βάση όσα θα ακούσουν κυρίως.
- Πράγματι κατά τη συνέντευξη τα παιδιά ξεκίνησαν με τις γραπτές ερωτήσεις, αλλά γρήγορα πέρασαν σε αυθόρμητες ερωτήσεις, διατυπώνοντας ερωτήσεις, αλλά και θέσεις.
- Η συνέντευξη μαγνητοφωνήθηκε και βιντεοσκοπήθηκε.
- Την επόμενη ώρα οι μαθητές/τριες αποτιμούν τη δραστηριότητα γράφοντας τις σκέψεις του.

Συνολικός χρόνος: 1 δίωρο η συνέντευξη, 1 ώρα η αξιολόγηση.

8η δραστηριότητα: «Δρώμενο»

- Πρόβες για το θεατρικό, αλλαγές στο σενάριο, σκηνικά. Στόχος να ανέβει το θεατρικό μετά το Πάσχα σε Ημερίδα παρουσίασης του Προγράμματος.

9η δραστηριότητα: «Αξιολόγηση του Προγράμματος»

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες γράφουν σε φύλλα εργασίας τις εκτιμήσεις τους. Ακολουθεί συζήτηση με την εκπαιδευτική ομάδα.

Συνολικός χρόνος: 1 δίωρο

**ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ
ΣΤΑ ΦΥΛΛΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

Αξιολόγηση 1ης Δραστηριότητας: «Η φιλοξενία στην Οδύσσεια»

- «Μου άρεσε πολύ, γιατί σ' αυτήν την εργασία, συνεργαζόμουν με άλλα παιδιά, είμασταν ομάδα. Ήταν κάτι διαφορετικό και καινούριο από το μάθημα.....» *Μ. Κακαράντζα*
- «Αυτό που έκανα μου άρεσε πάρα πολύ και είναι καλύτερο από το μάθημα, γιατί εδώ εκφράζεσαι καλύτερα και έχεις περισσότερο χρόνο να πεις ό,τι δεν καταλαβαίνεις χωρίς να έχεις πίεση χρόνου. Και ύστερα δουλεύεις με ομάδα, που είναι πολύ καλύτερα από το να είσαι μόνος σου.....θα ήθελα να μαζέψουμε περισσότερες πληροφορίες...» *Α. Καλαμπόκα*
- «Μου άρεσε πολύ, στο μάθημα ακούς τον καθηγητή και την καθηγήτρια, εδώ δουλεύεις μόνος σου και με την ομάδα σου και με αυτό που κάνεις μαθαίνεις.....» *Μ. Φίλη*

Αξιολόγηση 7ης Δραστηριότητας: «Συνέντευξη- Ανθρώπινα Δικαιώματα»

- «Μετά τα σταυρόλεξα αυτή η δραστηριότητα μου άρεσε πιο πολύ από όλες.... Μου έκαναν εντύπωση αυτά που μας είπε για τα σκλαβοπάζαρα και τους μετανάστες....» *Ε. Θεμελή*
- «.....κατάλαβα πως οι Έλληνες και οι άλλοι λαοί αντιμετωπίζουν τους ξένους με τα στερεότυπα που αποθηκεύονται στο κεφάλι μας.... Μου έκανε εντύπωση όσα μας είπε για τα σκλαβοπάζαρα..... Μου άρεσαν οι ακτιβιστές....» *Α. Καλαμπόκα*

- «Μου έκανε μεγάλη εντύπωση, γιατί η κ. Τσακίρη τα έλεγε πολύ όμορφα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και μας έκανε να τα καταλάβουμε σωστά.... Οι συμμαθητές μου συμμετείχαν όλοι, έκαναν ερωτήσεις και η κ. Τσακίρη έμεινε έκπληκτη..... Ήταν η καλύτερη από όλες τις δραστηριότητες.» *A. Τασιούλα*
- «Εμένα μου άρεσε πολύ γιατί έμαθα πράγματα που με απασχολούσαν όλο αυτόν τον καιρό που έκανα το πρόγραμμα.....της μιλήσαμε για το πρόγραμμά μας και άρχισαν να γίνονται οι ερωτήσεις που είχαμε προετοιμάσει.....Ξαφνικά τα τετράδια έκλεισαν και όλοι κάναμε μόνοι μας πολλές ερωτήσεις.....» *O. Παππά*
- «.....Λύθηκαν όλες οι απορίες μου. Έμαθα πως τα δικαιώματα είναι «το μυστικό του κράτους», για το «συμφέρον του». Έμαθα πολλά για τα δικαιώματα...για το πώς η λέξη πρόσφυγας και μετανάστης διαφέρουν, ενώ εγώ νόμιζα πως είναι ίδιες.....για τα κακομεταχειρισμένα παιδιά της ηλικίας μου.....8.500 παιδιά στην Ελλάδα για σεξουαλική χρήση.....60.000.000 γυναικόπαιδα σε όλο τον κόσμο στα σκλαβοπάζαρα.....Το μόνο που με δυσαρέστησε είναι ότι σε μια ερώτησή μου δεν με ικανοποίησε η απάντηση.....Αυτή η δραστηριότητα ήταν κάτι πρωτότυπο.....θα μου μείνει αξέχαστη» *M. Κακαράντζα*
- «..Πρέπει σαν Έλληνες να γίνουμε πιο καλοί με τους ξένους. Το κράτος να δώσει χαρτιά...όταν αρρωσταίνουν να πηγαίνουν στο νοσοκομείο...πρέπει οι ξένοι να έχουν τα ίδια δικαιώματα με μας.....τα παιδιά να πηγαίνουν στα σχολεία που να μιλάνε και τη γλώσσα τους και να κάνουν μαθήματα και για τη δική τους πατρίδα.....» *Π. Φαρμάκη*
- «Μου άρεσε η συζήτηση με την κ. Τσακίρη, μας είπε πράγματα που δε θα ξεχάσω ποτέ...για τα σκλαβοπάζαρα του κόσμου....για τους μετανάστες και τους πολιτικούς πρόσφυγες.....όταν τη ρωτήσαμε για τη σημαία μας κοιτούσε με λαχτάρα.....Μπράβο στους ανθρώπους που κάνουν το καλό και δεν είναι ρατσιστές» *A. Κλιτσινάρης*

Σημείωση: Τα κείμενα στην 1η δραστηριότητα είχαν έκταση μέχρι και 10 γραμμές. Στην 7η είχαν ανάπτυξη μιας σελίδας.

2η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: «ΟΡΟΛΟΓΙΑ» - ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΑ

	1			2			3	4		5		6		7			
1								A	Λ	Λ	Ο	Δ	A	Π	Ο	I	
												A					
												Λ					
												Λ		M			
												I		E			
2								Ε	E	N	Ο	K	I	N	H	T	O
				Γ				E						O		A	
3		Ε	E	N	Ο	M	A	N	I	A	Σ		Σ		N		
				Ω				A			T		T		A		
				Σ				Γ			E		H		Σ		
4	Ε	E	N	I	T	I	A				P		Σ		T		
	E				O			Σ			E		H		E		
	N				Σ						O				Y		
	O						N				T				Σ		
	K						T				Y				H		
5	P	A	T	Σ	I	Σ	M	Ο	Σ		Π						
	A							Π			A						
	T							I									
	I							O									
6	A	T	Ο	M	I	K	I	Σ	M	Ο	Σ						

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Πως λέγονται οι κάτοικοι μιας χώρας που προέρχονται από ξένο τόπο.
2. Ήταν το πραξικόπημα της 21 Απριλίου του 1967.....γιατί υποκινήθηκε από ξένες δυνάμεις.
3. Ο θαυμασμός και η μίμηση ξένου πολιτισμού ή στοιχείων του[στη γενική].
4. Η κατάσταση αυτή..... είναι το θέμα πολλών Δημοτικών Τραγουδιών μας, επειδή οι Έλληνες αναγκάζονταν να δουλεύουν μακριά από τον τόπο τους.
5. Η πίστη στην ανωτερότητα μιας φυλής ή κοινωνικής ομάδας απέναντι στις υπόλοιπες που θεωρούνται κατώτερες και οι δυσάρεστες αντιδράσεις απέναντί τους εξαιτίας αυτής της πίστης.
6. Στάση του σύγχρονου ανθρώπου που ενδιαφέρεται μόνο για το «εγώ» του και την απόκτηση πλούτου και δύναμης και αδιαφορεί για τους συνανθρώπους του.

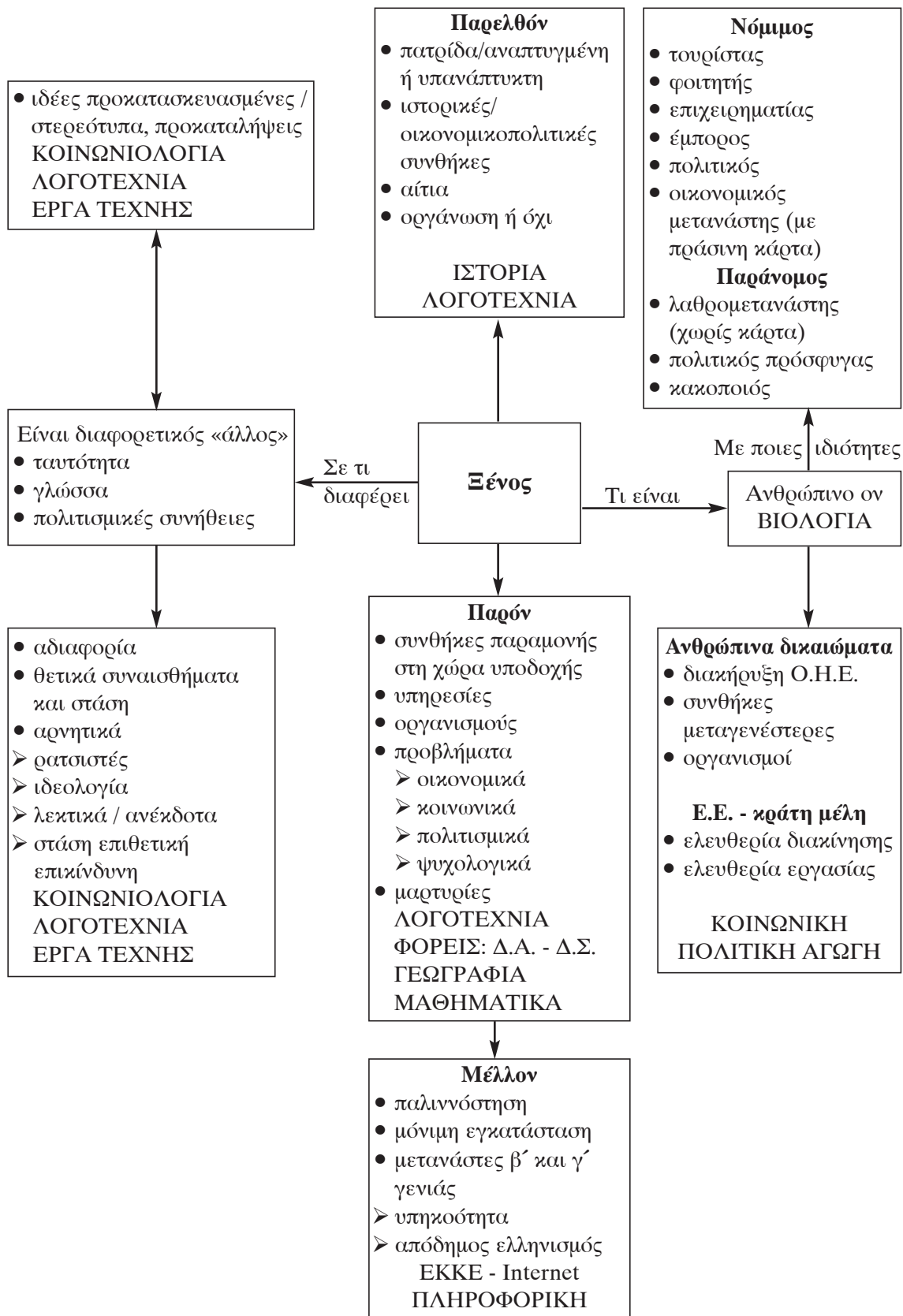
ΚΑΘΕΤΑ:

1. Πως ονομάζεται η επικράτηση ξένων στοιχείων στη δημόσια ζωή ενός τόπου.
2. Αλλιώς ο γνώριμος.
3. Αλλιώς ο εγχώριος [λαϊκά].
4. Επαγγελματίας που παρουσιάζει τα αξιοθέατα ενός τόπου στους τουρίστες.
5. Προκατασκευασμένες ιδέες που συσκοτίζουν την κρίση μας, επειδή εξ αιτίας τους αποδίδουμε κακές ιδιότητες σε άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένες ομάδες.
6. Επιστροφή ξενιτεμένου στην πατρίδα για μόνιμη πια εγκατάσταση.
7. Διαχρονικό κοινωνικό φαινόμενο που συνδέεται με τις μετακινήσεις των ανθρώπων στον κόσμο.

Πέτη Φαρμάκη

Β' Φάση: Εφαρμογή - Υλοποίηση

Προσδιορισμός Δραστηριοτήτων
(πίνακας, συζήτηση εκπαιδευτικής ομάδας και τμήματος) «ομπρέλα»

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΡΑΚΑΛΑΜΟΥ**ΘΕΜΑ: «Γνωριμία με τον τόπο μου»****Σχολικό έτος 2003-2004****Υπεύθυνοι καθηγητές:** Καναβέλη Ελένη, Καραβασιλοπούλου Βαρβάρα**Κριτήρια επιλογής του θέματος**

Διαλέξαμε αυτό το θέμα, που είναι απλό αλλά και ενδιαφέρον, γιατί κάθε άνθρωπος γνωρίζει τον τόπο του βιωματικά και επομένως είναι χρήσιμο η γνωριμία αυτή να γίνει πιο βαθιά, χρησιμοποιώντας πληροφορίες από διάφορες πηγές όπως: εγκυκλοπαίδεια, βιβλία σχετικά με τον τόπο τους, διάφορες υπηρεσίες.

Γνωρίζοντας τον τόπο σου, τον αγαπάς, βλέποντας ότι διαθέτει όλες τις ομορφιές που έχουν και οι άλλοι τόποι.

Σκοπός

Οι μαθητές να γνωρίσουν και να αγαπήσουν περισσότερο τον τόπο που ζουν.

Στόχοι

1. Να εξοικειωθούν οι μαθητές στην αναζήτηση πληροφοριών, στην αξιολόγηση και στην επιλογή των πιο κατάλληλων και σημαντικών πληροφοριών.
2. Να αναπτύξουν σχέσεις συνεργατικότητας.
3. Να ασκηθούν στη σύνθεση δεδομένων και στην εξαγωγή συμπερασμάτων.
4. Γνωρίζοντας τον τόπο τους καλύτερα και τα προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζει η περιοχή τους, να διατυπώσουν προτάσεις, λύσεις για την ανάπτυξη της περιοχής τους.

Διατέθηκαν 3 δώρα. Στο πρώτο συζητήθηκε τί είναι Ευέλικτη Ζώνη και επιλέχθηκε το θέμα. Το θέμα προτάθηκε από τους καθηγητές και οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον. Το θέμα χωρίστηκε σε 5 υποθέματα αντίστοιχα με τις ομάδες που χωρίστηκαν οι μαθητές σύμφωνα με τις επιθυμίες τους.

- α. Παρακάλαμος: έδρα του Δήμου Καλαμά.
- β. Άλλα χωριά του Δήμου Άνω Καλαμά (Κυρίως τα χωριά από τα οποία προέρχονται μαθητές του Γυμνασίου).
- γ. Καλαμάς: πηγή ζωής για τον Δήμο.
- δ. Δημοτικό και Γυμνάσιο Παρακαλάμου.
- ε. Συνήθειες που χάνονται.

Στα επόμενα 2 δώρα οι μαθητές σε ομάδες επεξεργάστηκαν τις πληροφορίες που έφεραν καθώς και υλικό που δόθηκε από τους καθηγητές τους.

Τα αποτελέσματα καταγράφηκαν σε δισκέτα.

ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ					
ΘΕΜΑΤΑ	Παρακάλαμος	Άλλα χωριά του Δήμου	Καλαμάς	Δημοτικό-Γυμνάσιο Παρακαλάμου	Συνήθειες που χάνονται
ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	Ντρίκου	Ζηκόπουλος	Κούκας	Γκέλη	Μήτσης
	Αφροδίτη	Άγγελος	Γιώργος	Μάγδα	Γιώργος
	Χάσκου	Κακαράντζας	Ζηκόπουλος	Γκόνη	Μήτση
	Εύη	Βαγγέλης	Δημήτρης	Αικατερίνη	Μαρία
	Γκόγκος	Χαρίσης	Τσεκούρας	Πατσούρα	Ρούπα
	Ανδρέας	Νίκος	Βασύλης	Δήμητρα	Ευθαλία
	Νάνος	Χαρίση	Μπαλάσκας	Κακαράντζας	Σκαρώνης
	Δημήτρης	Αθανασία	Φάνης	Δημήτρης	Δημήτρης
	Ζηκόπουλος	Γιαννάκου	Νίκου	-	Μπίκας
	Αλέξης	Γιώτα	Θεόδωρος	-	Αθανάσιος
	Χάσκος	-	Τσιόντζου	-	-
	Ιωάννης	-	Εύη	-	-

ΔΗΜΟΣ ΑΝΩ ΚΑΛΑΜΑ

Ο Δήμος βρίσκεται στο Β.Δ τμήμα του νομού Ιωαννίνων στην κοιλάδα του ποταμού Καλαμά. Ο Δήμος αποτελείται από 12 Δημοτικά Διαμερίσματα (Δ.Δ.), που είναι τα εξής:

Δ.Δ. Παρακαλάμου (Παρακάλαμος, Άνω Παρακάλαμος, Μοσχομάνιζα, Μπολαΐικα, Σταυροδρόμι)

Δ.Δ. Αρετής

Δ.Δ. Βροντισμένης

Δ.Δ. Ιερομνήμης

Δ.Δ. Καταρράκτη

Δ.Δ. Κουκλιών

Δ.Δ. Μαζαρακίου

Δ.Δ. Μαυρονόρους

Δ.Δ. Ρεπετίστης (Ρεπετίστη, Παηδονιά)

Δ.Δ. Ριαχόβου

Δ.Δ. Σιταριάς

Απασχόληση των κατοίκων

Η κύρια απασχόληση των κατοίκων είναι η κτηνοτροφία και η γεωργία σε μικρότερο βαθμό. Καλλιεργούν κυρίως καλαμπόκι και τριφύλλι, τα οποία χρησιμοποιούν για την εκτροφή των ζώων τους. Μεγαλύτερη καλλιεργήσιμη έκταση έχει ο Παρακάλαμος, όπου μερικοί αγρότες ασχολούνται συστηματικά με την καλλιέργεια πατάτας. Οι περισσότεροι διαθέτουν γεωργικά μηχανήματα, τρακτέρ, κομπίνες, κ.τ.λ.

ΠΑΡΑΚΑΛΑΜΟΣ

Έδρα του Δήμου Άνω Καλαμά
Με την απογραφή του 2001: 1000 κάτοικοι

Ο πληθυσμός του Παρακαλάμου με τις απογραφές του 1951 - 2001 φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		
Απογραφή	Κάτοικοι	Μεταβολή
1951	1318	-
1961	1240	-5.92%
1971	989	-20.24%
1981	1042	5.36%
1991	949	-8.93%
2001	1000	5.37%

Βρίσκεται στα Βορειοδυτικά του Νομού Ιωαννίνων, Ανατολικά του όρους Κασιδιάρη. Διαρρέεται από δύο μικρά ποταμάκια, τον Γορμό και τη Λιμπούζιντα, που χύνονται στον ποταμό Καλαμά, κοντά στο χωριό Βροντισμένη. Το υψόμετρό του είναι 400m και η έκτασή του 16km². Ονομάστηκε έτσι επειδή είναι παρά του Καλαμά.

Α. Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΕΔΡΑ ΤΗΣ

Μετά την απελευθέρωση των Νέων Χωρών, το ελληνικό κράτος προχώρησε στη σύσταση κοινοτήτων. Αναγνώρισε δηλαδή τους υπάρχοντες οικισμούς σε κοινότητες, ώστε στο εξής να λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Με τους νόμους «Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων εν τω νομώ Ιωαννίνων», που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του νόμου 1051/8.11.1917, και «Περί συστάσεως και διοικήσεως δήμων και κοινοτήτων εν ταις Νέαις Χώραις», έγινε η αρχική αναγνώ-

ριση της Πογδόριανης σε κοινότητα.

Έτσι, ύστερα από 483 χρόνια υπόδουλης ζωής (1430 - 1913) η διοίκηση της κοινότητας άρχισε πια να λειτουργεί σύμφωνα με τους νόμους του ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Διοικητική εμπειρία και γνώση των προβλημάτων του χωριού υπήρχε αρκετή από τα χρόνια της τουρκοκρατίας. Τοπική αυτοδιοίκηση υπήρχε και τότε και λειτουργούσε μάλιστα με αυτονομία και σχεδόν χωρίς καθοδήγηση.

Ο μουχτάρης και οι αζάδες (σύμβουλοι) κανόνιζαν όλα τα θέματα στο χωριό και είχαν και τον κοινοτικό κλητήρα για ν' ανακοινώνει τις αποφάσεις τους προφορικά πάντοτε και με δυνατή φωνή από κάποιο ύψωμα. Η εμπειρία εκείνη δεν πήγε χαμένη. Φάνηκε χρήσιμη και στα νέα κοινοτικά συμβούλια του ελεύθερου βίου του χωριού.

Ο Παρακάλαμος δεν υπήρχε σαν χωριό, όπως είναι σήμερα. Κάθε Πογδοριανίτης (το παλιό του όνομα) είχε το σπίτι του στο χωριό, δηλαδή εκεί που είναι σήμερα ο Άνω Παρακάλαμος, και το καλύβι του στον κάμπο, στα «Καλύβια», μία ώρα μακριά από το χωριό. Η περιοχή «Καλύβια» απλώνονταν από τα Μπολαίικα, άκρη των σπιτιών Βορειοδυτικά, ως την Ρεπετίστη. Πάνω σε μία λοφοσειρά με 18 λόφους, που είναι στην άκρη ή και μέσα στον κάμπο, οι Πογδοριανίτες είχαν ανέκαθεν τα καλύβια τους, ξύλινα ή πέτρινα, για να εξυπηρετούνται στις γεωργικές δουλειές τους και την προσωρινή αποθήκευση των προϊόντων τους, αλλά και για τα ζώα τους. Ο καθένας είχε το καλύβι του κοντά στα χωράφια και τις βοσκές του.

Οι Πογδοριανίτες αναγκάστηκαν τελικά να εγκαταλείψουν την Πογδόριανη και να μεταφέρουν το χωριό τους στα πρώην καλύβια. Το έκαναν αυτό για λόγους οικονομίας, χρόνου και κόπου. Θέλησαν να είναι κοντά στα χωράφια τους, για να κάνουν τις δουλειές τους ευκολότερα και γρηγορότερα. Η κάθοδος των Πογδοριανιτών στα καλύβια δεν έγινε μονομιάς. Από πολύ παλιά ένας - ένας ή λίγοι - λίγοι εγκατέλειπαν το χωριό για να εγκατασταθούν στα καλύβια ή το είχαν δίπορτο, ωστόσο ξεκόβονταν εντελώς από το χωριό.

Προηγήθηκαν στο κατέβασμα οι γεωργοί, και πρώτοι - πρώτοι οι Μπολαίοι κι οι εργάτες, ενώ οι κτηνοτρόφοι και οι καλονοικοκυραίοι ακολούθησαν αργότερα. Δίσταζαν αυτοί οι τελευταίοι και το θεωρούσαν υποτιμητικό να αφήσουν τα καλά τους σπίτια και το ένδοξο χωριό τους με τις πολλές εκκλησίες, τα μοναστήρια και το μεγάλο σχολείο, και να κατεβούν στα περιφρονημένα καλύβια με τις λάσπες, χωρίς εκκλησία, χωρίς σχολείο, χωρίς μαγαζιά. Το ρεύμα όμως τους παρέσυρε σιγά - σιγά κι αυτούς, προπαντός ύστερα από πολεμικά γεγονότα, εμπρησμούς και καταστροφές.

Συνέβησαν τρία τέτοια γεγονότα, που ώθησαν σε ομαδικό κατέβασμα κατοίκων από το χωριό στα καλύβια. Τα γεγονότα αυτά ήταν:

- α. Η μεγάλη καταστροφή της Πογδόριανης το 1718
- β. Το κάψιμο του χωριού από τους Τούρκους το 1912

γ. Ο πόλεμος του 1940 - 41 και οι περιπέτειες που ακολούθησαν (κατοχή, αντίσταση, εμφύλιος).

Αρχετοί Πογδοριανίτες, όπως είπαμε, το είχαν δίπορτο. Είχαν το πρώτο, το «καλό» σπίτι στο χωριό, και το δεύτερο για τις δουλειές στα καλύβια. Ανέβαιναν στο καλό σπίτι τις Κυριακές και τις άλλες γιορτές, για να πάνε στην εκκλησία και να γιορτάσουν κάποια γιορτή τους, και τις εργάσιμες μέρες τις περνούσαν στο δεύτερο σπίτι στα καλύβια.

Έτσι, μετά την μετακίνηση του χωριού στη νέα του θέση, σχηματίστηκαν πάνω στους 18 λόφους πέντε νέοι οικισμοί: 1) Πάνω Γορίτσα, 2) Κάτω Γορίτσα, 3) Κατσιουμεριά, 4) Κόντρα και 5) Ρεπετίστα. Ως έδρα του χωριού επεκράτησε η Κάτω Γορίτσα, επειδή στο συνοικισμό αυτό συγκεντρώθηκαν οι περισσότεροι κάτοικοι και επειδή ο συνοικισμός αυτός έγινε το εμπορικό κέντρο της κοινότητας με τα περισσότερα καταστήματα, καφενεία κλπ.

Οι δύο συνοικισμοί της παλιάς Πογδόριανης, ο Άνω Παρακάλαμος και η Παηδονιά, απέμειναν με ελάχιστους κατοίκους.

B. ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΠΟΓΔΟΡΙΑΝΗΣ

Το πρώτο δημοτολόγιο της κοινότητας Πογδόριανης συντάχθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου του 1926. Σ' αυτό αναγράφονται όλοι οι δημότες της κοινότητας κατά οικογένειες. Ακόμη αναφέρεται το όνομα του πατέρα, το έτος γεννήσεως, η οικογενειακή κατάσταση και το επάγγελμα. Το δημοτολόγιο είναι χωρισμένο σε στήλες που στην καθεμία υπάρχει και μια ξεχωριστή πληροφορία για το άτομο. Το πρώτο δημοτολόγιο συντάχθηκε όταν ήταν δήμαρχος ο Βασίλειος Καφόρος. Τότε υπήρχαν 252 οικογένειες και το σύνολο των ανθρώπων ήταν 1401. Από τα πρακτικά της κοινότητας πληροφορούμαστε ότι στις 26/10/1926 αποφασίστηκε τηλεφωνική σύνδεση με τα Δολιανά, που τότε ήταν εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο. Υπήρχε ένα τηλέφωνο στο δημοτικό σχολείο και ο τηλεφωνητής ήταν ο δάσκαλος, ενώ το καλοκαίρι όριζε αντικαταστάτη.

Στις 14/01/1927 το κοινοτικό συμβούλιο αποφασίζει να μετονομάσει την περιοχή από Πογδόριανη σε Αρετή. Ο λόγος που θα ονομαζόταν έτσι είναι μία κοπέλα που επέζησε από την τούρκικη σφαγή και κρύφτηκε σε ένα κοντινό δάσος. Τελικά ονομάστηκε Παρακάλαμος.

Γ. ΟΙ ΓΥΦΤΟΙ

Ένα μέρος της κοινότητας Παρακαλάμου το αποτελούν οι Γύφτοι. Θα αναφέρουμε ένα μικρό ιστορικό γι' αυτούς.

Οι Γύφτοι ήρθαν στον Παρακάλαμο μετά τους Βαλκανικούς πολέμους του 1912 - 13

από τη Πωγωνιανή και την Χρυσόδουλη. Όταν πρωτοήρθαν, ήταν στο θρήσκευμα μουσουλμάνοι, είχαν τούρκικα ονόματα και τους έλεγαν Τουρκόγυφτους. Τους έλεγαν έτσι για να τους ξεχωρίσουν από τους Χριστιανόγυφτους, που υπήρχαν από παλιότερα στο χωριό.

Ύστερα από μερικά χρόνια, το 1945, οι Τουρκόγυφτοι βαπτίστηκαν χριστιανοί και το 1962, όταν πλέον είχαν σταματήσει το νομαδικό τρόπο ζωής τους κι εγκαταστάθηκαν μόνιμα στο χωριό, έγιναν δημότες Παρακαλάμου. Το δημοτολόγιο της κοινότητας του έτους αυτού περιλαμβάνει 40 οικογένειες Γύφτων με 211 άτομα.

Στην Παγκόσμια ιστορία, ο Γουέλς γράφει ότι υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι οι Γύφτοι ήρθαν από τις Ινδίες. Εκεί ζούσαν ως δουλοπάροικοι, κάτι σαν σκλάβοι. Είναι άγνωστος ο λόγος που ανάγκασε τους γύφτους να ξεριζωθούν από τον τόπο τους και να φύγουν. Ίσως κάποια τοπική αναστάτωση τους ανάγκασε να αφήσουν τη γη τους και αφού έζησαν για χρόνια στην Περσία και στην Αρμενία, ήρθαν στο Βυζάντιο γύρω στο 1050. Οι Βυζαντινοί τους νέους αυτούς μελαμψούς επισκέπτες τους ονόμασαν Αιγυπτίους, λόγω του χρώματός τους, και το Αιγύπτιοι έγινε Γύπτοι, όνομα που μαζί μ' άλλες προσωνυμίες επικράτησε διεθνώς (Gypsies). Στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια μπήκαν τον 14ο αιώνα.

Στα χρόνια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας μερικοί από αυτούς σκόρπισαν στα χωριά από μία - δύο οικογένειες, ξέχασαν τη γλώσσα τους, βαπτίστηκαν χριστιανοί, και προσαρμόστηκαν στην κοινωνική ζωή του τόπου. Ζούσαν όμως χωριστά, στο περιθώριο της ζωής του χωριού και παντρεύονταν μόνο μεταξύ τους. Ασχολούνταν με την γεωργία, τη σιδηρουργία και τη μουσική.

Τέτοιοι Γύφτοι, Χριστιανόγυφτοι, εγκαταστάθηκαν και στα χωριά των Ιωαννίνων.

Οι άλλοι Γύφτοι, οι Τουρκόγυφτοι έγιναν μουσουλμάνοι, ζούσαν νομαδική ζωή ενωμένοι σε μικρότερες ή μεγαλύτερες ομάδες και διατήρησαν έτσι τους άγραφους νόμους της φυλής τους. Τον χειμώνα έμεναν σε χωριά που ζούσαν πολλοί Τούρκοι. Το 1912, με τους Βαλκανικούς πολέμους, που οι Τούρκοι έφυγαν από την Πωγωνιανή και τη Χρυσόδουλη, έφυγαν και οι Γύφτοι μαζί τους και κατέβηκαν στα παραγωγικά καμποχώρια της λεκάνης του Άνω Καλαμά, κυρίως στη Σιταριά και τον Παρακάλαμο, και αργότερα συγκεντρώθηκαν όλοι στον Παρακάλαμο με τη μεγάλη γεωργική παραγωγή.

Μετά τον πόλεμο 1940 - 41 η ζωή των Γύφτων άλλαξε ριζικά και οριστικά. Πρώτος σταθμός αυτής της αλλαγής ήταν το 1945, που οι Γύφτοι βαπτίστηκαν χριστιανοί ορθόδοξοι. Δεύτερος μεγάλος σταθμός ήταν το 1962, που οι Γύφτοι έγιναν δημότες Παρακαλάμου. Στο μεταξύ, σταδιακά από το 1945 ως το 1962, οι Γύφτοι αγόρασαν στη Γορίτσα οικόπεδα, έχτισαν σπίτια και σταμάτησαν το νομαδικό τρόπο ζωής. Εγκατέλειψαν τα παραδοσιακά έθιμα της φυλής τους, τη γλώσσα τους όμως την κρατούν ακόμα.

ΣΩΣΙΝΟ

(Το βουνό με το ιστορικό μοναστήρι)

Το Σώσινο είναι ένα απομονωμένο κωνικό βουνό, στο τρίτο περίπου χιλιόμετρο του δρόμου από τον Κάτω προς τον Άνω Παρακάλαμο. Το υψόμετρό του είναι 735m και η περίμετρος της βάσης του, που είναι ένας ακανόνιστος κύκλος, πέντε περίπου χιλιόμετρα.

Η χλωρίδα του αποτελείται από γέρικες καστανιές, φτέρες, πουρνάρια, θάμνους, βελανιδιές, γραβιά, ασφακιές, καρυδιές και στην κορυφή του αμυγδαλιές, συκιές, καρυδιές και ελιές.

Στις πλαγιές του υπάρχουν και χωράφια που παλιότερα σπέρνονταν με σιτάρι. Τώρα είναι χέρσα.

Τσουράνη ονομάζεται όλη η περιοχή εκεί γύρω. Μερικές καστανιές είναι κουφਾਲιασμένες από τις φωτιές, που άναβαν οι κυνηγοί για τα κουνάβια.

Το βουνό δεν αποτελεί τμήμα καμιάς οροσειράς, ούτε προέκταση άλλου βουνού. Φυτρώνει από τη γη και υψώνεται στον ουρανό σαν κώνος, μόνο του, ολομόναχο.

Το Σώσινο στην κορυφή του σχηματίζει ένα γυμνό από θάμνους και ομαλό ίσιωμα. Έχει μήκος 100m και πλάτος 50m, δηλαδή περίπου 5 στρέμματα. Από αυτά, τα δύο στρέμματα καλύπτονται από το ιστορικό μοναστήρι του Σωσίνου, της Παναγιάς της Ευαγγελίστρας, με την εσωτερική αυλή και τα τρία στρέμματα είναι έξω από αυτό κυρίως από τη Νότια πλευρά του.

Σήμερα, δυστυχώς, από το πλούσιο κτιριακό συγκρότημα του μοναστηριού με τις τεράστιες αυλές και τα μεγάλα κτίσματα, συνολικής επιφάνειας 1850m², σώζεται σε καλή κατάσταση ο ναός. Τα υπόλοιπα κτίρια, τα κελιά, οι αίθουσες υποδοχής και διδασκαλίας, οι βιβλιοθήκες με τους πολλούς τόμους βιβλίων και χειρογράφων, το ηγουμενείο είναι όλα σωριασμένα σε ερείπια.

ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ

Το υψόμετρό του είναι 1329m. Το παλιό του όνομα είναι Σιούτιστα. Το όνομα Κασιδιάρης δόθηκε από τους ντόπιους, αρχικά σαν παρατσούκλι, σε μια από τις υψηλότερες κορυφές του, που είναι πράγματι γυμνή από δέντρα και θάμνους και βγάζει εκλεκτό τσάι. Εκτός από εκεί, υπάρχει και σε άλλες κορυφές και σε διάφορες τοποθεσίες του Κασιδιάρη, πολύ καλό αρωματικό τσάι. Σιγά - σιγά, το παρατσούκλι κυριάρχησε και έγινε το καινούργιο όνομα του βουνού.

Ο Κασιδιάρης δεν είναι ένα γυμνό βουνό, όπως λέει το όνομά του, αλλά είναι δασωμένο και πολύ μάλιστα, με πολλά και πυκνά δάση από θάμνους και μεγάλα δέντρα.

Ως τον τελευταίο πόλεμο και λίγο αργότερα, που τα ξύλα χρειάζονταν στον άνθρωπο πολύ περισσότερο απ' ό τι σήμερα, το δάσος είχε υποστεί καταστροφή. Την καταστροφή του δάσους την επέτεινε περισσότερο η διάβρωση του εδάφους από το νερό της βροχής, που πέφτει άφθονο στην Ήπειρο. Σχηματίστηκαν έτσι λάκκοι και χείμαρροι, που κάθε χειμώνα κατέβαζαν τόνους χαλίκι, το οποίο σκέπαζε μεγάλες εκτάσεις. Πριν καταστραφούν τα δάση στον Κασιδιάρη, υπήρχαν πολύ περισσότερες πηγές στον Παρακάλαμο, απ' όσες σήμερα. Η παράδοση λέει ότι υπήρχαν 45 πηγές από τον παλιό Αϊ - Νικόλα Παηδονιάς ως τη «Βρύση του Καπετάνιου» Βόρεια - Βορειοδυτικά. Οι πηγές αυτές χάθηκαν εξαιτίας της απογύμνωσης του Κασιδιάρη και μιας μεγάλης καθίζησης και κατολίσθησης, που έγινε στους ανατολικούς πρόποδες του Σώσινου. Μερικές πηγές μετατοπίστηκαν ανατολικότερα προς τον κάμπο.

Μετά το 1950, που τα χωριά αραίωσαν και η άγρια και αλόγιστη ξύλευση ελαττώθηκε πολύ, ο Κασιδιάρης άρχισε πάλι να πυκνώνει σε βλάστηση και να γίνεται όπως ήταν κάποτε.

Οι κλιματολογικές και περιβαλλοντολογικές συνθήκες στο βουνό είναι πολύ κατάλληλες για την ανάπτυξη της χλωρίδας και της πανίδας αλλά και για τη ζωή του ανθρώπου. Ο Κασιδιάρης έχει άφθονα νερά. Τα νερά αυτά δεν πηγάζουν μόνο από τους πρόποδες και τις πλαγιές του αλλά και από ψηλά σημεία. Υπάρχουν πηγές σε υψόμετρο 900m.

Μια άλλη χάρη του είναι τα όμορφα μικρά οροπέδια, με καλές βοσκές και καλλιεργήσιμο έδαφος.

Για τους κυνηγούς, παλαιότερα, ο Κασιδιάρης ήταν παράδεισος. Τώρα τα θηράματα όλο και λιγοστεύουν.

ΑΛΛΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

ΡΕΠΕΤΙΣΤΗ

Είναι το πιο κοντινό χωριό στον Παρακάλαμο. Από το 1912-1929 ανήκε στην κοινότητα Παρακαλάμου. Από τις 14 Οκτωβρίου 1929 με διάταγμα αναγνωρίστηκε ως κοινότητα, ύστερα από αίτηση των κατοίκων της. Σε αυτή υπάγεται και ο συνοικισμός Παηδονιάς.

Η λέξη Ρεπέτιστη είναι σλαβική. Αποτελείται από τη ρίζα Ρεπετ(ι)- ενός σλαβικού κύριου ονόματος και τη σλαβική κατάληξη -στα ή -ιστα που σημαίνει κτήμα του.

Στη Ρεπέτιστα λοιπόν, ένα μεγάλο κτήμα ανήκε κάποτε, τον καιρό της σλαβοκρατίας στην Ήπειρο, σε κάποιον Σλάβο, που τον έλεγαν Ρεπετ - ώφ ή Ρεπετ - ώφσκι. Από το κτήμα αυτό το τοπωνύμιο άπλωσε και περιέλαβε ολόκληρη την περιοχή του χωριού. Συνεπώς Ρεπέτιστα σημαίνει κτήμα των Ρεπετώφ ή των Ρεπετώφσκι.

Έχει υψόμετρο 400m και έκταση 7km². Οι κάτοικοί της με τις απογραφές από το 1951 μέχρι σήμερα είναι:

Απογραφή του έτους	Κάτοικοι	Μεταβολή
1951	363	-
1961	271	-25,34%
1971	157	-42,07%
1981	147	-06,37%
1991	173	17,69%
2001	151	-12,72%

Παρατήρηση: Παρατηρείται μείωση πληθυσμών γιατί οι περισσότεροι κάτοικοι έφυγαν στο εξωτερικό ή σε μεγαλύτερες πόλεις για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

ΜΑΖΑΡΑΚΙ

Το Μαζαράκι ονομάστηκε έτσι από τους κατοίκους του οι οποίοι στην πλειοψηφία τους είναι Αλβανοί (Μαζαρακαίοι).

Έχει υψόμετρο 420m και έκταση 7km².

Δεν έχει δημοτικό σχολείο.

Οι κάτοικοί του σύμφωνα με τις απογραφές που έγιναν από το 1928 μέχρι σήμερα είναι:

Απογραφή του έτους	Κάτοικοι	Μεταβολή
1928	357	-
1951	394	10,36%
1961	354	-10,15%
1971	211	-40,40%
1981	244	15,64%
1991	310	27,05%
2001	367	18,39%

Τις δεκαετίες 1961-1971 και 1971-1981 έφυγε ο κόσμος για τις μεγάλες πόλεις, επειδή δεν είχε κίνητρα να ζήσει. Τη δεκαετία 1981-1991 δεν έφυγαν οι νέοι από το χωριό, γιατί ασχολήθηκαν με την κτηνοτροφία συστηματικά και δημιουργήθηκαν πολλές πολύτεκνες οικογένειες.

ΒΡΟΝΤΙΣΜΕΝΗ

Πήρε το όνομά της από τις βροντές (τουφεκιές), που έριχναν στους γάμους και στα πανηγύρια. Έχει υψόμετρο 430m και έκταση 3km².

ΡΙΑΧΟΒΟ

Πήρε το όνομά του από τον ποταμό Ρεάχοβο. Έχει υψόμετρο 420m και έκταση 4km².

ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ

Ο Καταρράκτης ονομάζεται και Γλίζιανη, που πιθανώς αναφέρεται στο Χρυσόβουλλο του 1319 με τον τόπο Γλόζιανη που διορθώθηκε σε Γλίζιανη. Έχει υψόμετρο 400m και έκταση 16km².

ΚΟΥΚΛΙΟΙ

Πήρε το όνομά του από τα κονκούλια των μεταξοσκωλήκων. Το χωριό είναι χτισμένο στους πρόποδες του βουνού Κασιδιάρη, σε υψόμετρο 440m και η έκτασή του είναι 13km². Οι κάτοικοί του είναι 424, στην πλειοψηφία τους είναι ηλικιωμένοι. Οι λίγοι νέοι που υπάρχουν στο χωριό ασχολούνται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Καλλιεργούν κυρίως καλαμπόκι και τριφύλλι και εκτρέφουν πρόβατα.

Το Δημοτικό Σχολείο έκλεισε το 1998. Η πληθυσμιακή εξέλιξη των Κουκλιών φαίνεται στον παρακάτω πίνακα από το 1951 μέχρι σήμερα:

Απογραφή του έτους	Κάτοικοι	Μεταβολή
1951	1038	-
1961	808	-22,16%
1971	433	-46,41%
1981	412	-4,85%
1991	540	31,07%
2001	424	-21,48%

ΙΕΡΟΜΝΗΜΗ

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Ιερομνήμης από το 1951 μέχρι σήμερα φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Απογραφή του έτους	Κάτοικοι	Μεταβολή
1951	335	-
1961	232	-30,75%
1971	105	-54,74%
1981	232	120,95%
1991	257	10,78%
2001	215	-16,34%

ΣΙΤΑΡΙΑ

Η Σιταριά παλιά ονομαζόταν Μόσιορη, το οποίο σημαίνει Παλιοχώρι στα Αλβανικά. Έχει υψόμετρο 530m και έκταση 14km².

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Σιταριάς, από το 1951 μέχρι σήμερα, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Απογραφή του έτους	Κάτοικοι	Μεταβολή
1951	450	-
1961	355	-21,11%
1971	218	-38,59%
1981	246	12,84%
1991	253	2,85%
2001	222	-12,25%